

1.

Pinksteren is het feest van de Heilige Geest. Maar wat is die Heilige geest nu eigenlijk? Volgens *wikipedia* – niet de meest betrouwbare bron - wordt de Heilige geest in de christelijke kerken beleden als de Geest van God en maakt zij deel uit van de heilige drie-eenheid. Maar wanneer je dan bij verschillende christelijke kerkgenootschappen gaat kijken en de zoekterm 'heilige geest' intyped, dan komt er een keur aan betekenissen en antwoorden, die vaak helemaal niet aansluiten op wat *wikipedia* als korte samenvatting weergeeft. Het enorme veldboekje aan betekenissen en uitleg geeft enerzijds iets aan van het ongemak dat velen ervaren bij het spreken over 'heilige geest', anderzijds laat het zien hoe moeilijk het is om in woorden en betekenis te vatten wat onzichtbaar, ongreepbaar is.

In de bijbel vinden we ook talloze verschijningsvormen van de heilige geest: wind, vuur, adem, tongen, duif, maar ook is er sprake van gods handen en gods vinger (Lk 11,20). Ook gaat het om een levenshouding van de mens (Num. 14,24). Wat steeds weer terugkeert in alle diversiteit is het feit dat iets in beweging wordt gezet, iets losgemaakt wordt, iets opgeschud, wakker gemaakt wordt.

Er wordt nieuw begin, een nieuwe dag aangekondigd, de levensadem en levenskracht keert terug.

2.

Het Pinksterverhaal van Johannes speelt zich af op dag EEN. Dat wil zeggen: We zijn nog steeds op *de eerste dag* oftewel de dag van de opstanding. Behalve de ontdekking van een leeg graf en de ontmoeting tussen Maria Magdalena en de verrezen Jezus laat de evangelist Johannes nog veel meer gebeuren op 'die eerste dag van de week'. Er is nog een soort van wedren tussen enkele leerlingen om als eerste bij het graf te komen en als eerste binnen te mogen gaan. En dan volgt ook nog de scene van die leerlingen achter slot en grendel die in angst en beven bijeen zijn.

Vaak horen of lezen we 'op de eerste dag' maar zo schrijft Johannes het niet. Dag EEN is kennelijk niet zo maar een dag in de rij van velen, maar een heel bijzondere dag: dag van nieuw begin, nieuwe toekomst, nieuwe schepping. Dag ÉÉN rijmt op dat eerste verhaal uit Genesis: over de schepping. Ook daar staat in het hebreeuw niet 'het werd avond en morgen, dat was de eerste dag' maar daar staat 'het werd avond en morgen, dag ÉÉN'. Johannes rijmt niet alleen zijn proloog 'In den beginne het woord' op het scheppingsverhaal, maar ook de verrijzenis kan alleen verstaan worden in het licht van de nieuwe schepping. Een nieuw begin dat niet gegeven kan worden door welke wereldmacht dan ook, een vrede die niet opgelegd kan worden door een westerse coalitie of door de PAX Romana. Dat type afgedwongen vrede heeft namelijk altijd een prijs, vraagt iets terug, brengt lijsten verplichtingen met zich mee. Nee, dag EEN kondigt een werkelijk ongekened nieuw begin aan: tijd van nieuwe verhoudingen, basis voor een nieuwe wereld, Gods wereld. Dit is de dag die als nieuwe norm gehanteerd kan worden, *zoals op dag EEN van de schepping licht en duisternis gescheiden werden en tot norm werd voor alles wat daarna komt, zo normeert dag EEN van deze sabbatweek het hele leven van de leerlingen van Jezus. (Egbert Rooze – De messias en de macht van Rome., 298)*

Een scheppingsverhaal ooit geschreven na de ervaring van een verscheurende en catastrofale ballingschap. Verrijzenisverhalen en verhalen over herwonnen levenskracht in het licht van een andere catastrofe: de totale vernietiging van Jeruzalem en heiligdom in het jaar zeventig. Die catastrofe waarbij de Romeinse bezetter het volk van Juda gedecimeerd had en haar culturele en religieuze hart met de grond gelijk had gemaakt. Dat heeft zoveel angst bij de messiaanse beweging teweeggebracht dat ze niet eens meer de straat op durven. In angst gevangen en met vragen omgeven: waar was nu die messias bevrijder? Hij zou toch terugkomen? Het einde der tijden zou toch nabij zijn en dan zouden we hem zien? De totale deceptie, na de moord op Jezus, nu ook nog de vernietiging van alles waar ze voor staan. Achter angstsloten zitten ze bij elkaar, bang voor alles en iedereen.

Wat kunnen we teleurgesteld raken in mensen. Hoe vaak overkomt het ons niet dat alles anders loopt dan we gepland hadden. Vaak omdat iemand anders niet doet wat we van haar of van hem verwacht hadden. Torenhooch zijn onze verwachtingen vaak van anderen, zo zelfs dat we onze toekomst van een ander afhankelijk maken, dat we de redding van onszelf en ons leven in handen leggen van die ander die ons gelukkig zal maken, zal redden, leven zal geven. En als dat niet gebeurt zitten we in zak en as, sluiten we onszelf op achter boosheid, eigen gelijk, teleurstelling en ook angst: want wat nu? En hoe moet het nu verder? Het is een mensen-oud mechanisme, dat ook een rol speelt bij migranten: wat moet je wanneer je hele familie geld verzameld heeft zodat jij de overtocht kunt maken en een leven kunt opbouwen en daarmee je familie ook

kunt gaan onderhouden? Dan kun je toch niet zo maar terug, dan is het toch een nachtmerrie een angstscenario om te denken dat je terugkeert en bij je familie aankomt en zegt: het is mislukt. Al die mensen die op jou hun vertrouwen hebben gesteld, die in jou hun toekomst verzekerd zagen....

Totaal vastgelopen, in verwachtingen, in hoop, in verlangen, in gedachten die niet uitgekomen zijn. Wie van ons kent het niet, je zit gevangen achter het angstslot en je hebt geen idee hoe je het open krijgt.

3.

Een andere JC, geen Messias, wel een goede voetballer, in Barcelona ook wel 'verlosser' genoemd, zei ooit: *'Je gaat het pas zien als je het door hebt'*. Dat lijkt een van de vele onnavolgbare cruijff-uitspraken, maar dat is het niet. Johannes en ook de andere evangelisten betogen eigenlijk hetzelfde: Het vertrouwen kon pas terugkeren, op het moment dat de leerlingen anders naar Jezus gingen kijken, gingen zien wat hem werkelijk voor ogen stond. Pas toen zij de Schriften opnieuw gingen verstaan, in het licht van wat er allemaal gebeurd was, toen pas gingen zij zien: Hij was in en met ons in leven en lijden. Hij ontsloot voor ons de Schriften in het licht van ons eigen leven, hij leeft in en door ons. Hij heeft het niet voor ons opgelost, maar ons een weg gewezen dwars door de angst heen, een levenskracht die elk angstslot verbreekt. Zoals na heftige storm de wind gaat liggen en je beseft dat je niet mee de diepte in bent getrokken, maar nog steeds leeft en je ineens een inzicht verkrijgt, een woord krijgt aangereikt waarmee je opnieuw kunt beginnen, of waarmee je weer verder kunt. De duitse taal heeft daar ene mooi woord voor 'verstehen' dat betekent zowel verstaan - in de zin van horen - als vertaan in de zin van *begrijpen*.

'Vrede' wordt aangekondigd. Wanneer je gaat begrijpen, zien zou Cruijff zeggen, wordt er een kracht in je wakker die alles openbreekt en je doet groeien in vertrouwen. In angst zaten ze bijeen, angst voor alles en iedereen, en er groeide inzicht. Een bewustwordingsproces waarin gaandeweg inzicht groeit, vertrouwen terugkeert en angstsloten openbreken. Levensadem komt weer in hen, en we horen weer het rijmdicht op de schepping: het tweede scheppingsverhaal waarin God de levensadem blies in de adam, de mens, toen nog mannelijk en vrouwelijk in een, ongedeeld. Dat alles op Dag EEN, dus toch - bij Johannes: pasen en pinksteren op één dag.

4.

Pinksteren, de komst van wat in onze traditie Heilige Geest wordt genoemd, gaat gepaard met wind en geraas, met vuur uit de hemel, dat zich als tongen op de hoofden van mensen verspreidt en zich van hen meester maakt, hen vervuld. Lukas schrijft er het tweede deel van zijn evangelie – het boek handelingen uitbundig over.

Het gaat dus niet over zo maar wind die waait en raast en daarna weer weg is. Die wind waait overal, ook in Syrië, ook dwars door de uitgehongerde massa in de hoorn van Afrika. De wind waaide ook over de Londen Bridge en over de pleinen van Turijn. Ook in de bossen van Achterveld. Niet zo maar lucht die wij inademen om in leven te blijven. Die lucht is overal, vervuld of zuiver – behalve wanneer je in Amerika woont waar daar bestaat geen vervulde lucht. Lucht is overal, onafhankelijk van oorlog of vrede, geluk of ongeluk.

Maar dat jou het lot van de mensen in alle Syrië van deze wereld aan het hart gaat, dat het je wat uitmaakt of die lucht die wij inademen zuiver is of niet zuiver, dat het onbestaanbare onrecht dat mensen nog steeds omkomen van de honger je razend en woedend maakt. Dat is Heilige Geest, dat is de adem die over de woeste en ledige aarde scheert, dat is het 'verstaan' dat over de leerlingne komt, dat is de vrede die verkondigd wordt.

Groeiend inzicht in de manier waarop onrecht werkt en zich om ons heen kan verspreiden, hartstocht voor mensen die aan de kant zijn gezet, kinderen die niet meetellen, vluchtelingen die onderdak zoeken, dat is Heilige Geest.

De gevleugelde woorden 'de geest waait waarheen zij wil' is dus slechts gedeeltelijk waar. Ja, zij waait naar alle kanten en alle uithoeken, wil zich overal en altijd vastzetten op en in mensen. Maar zij brengt je vervolgens niet naar overal, wanneer ze je een keer beet heeft waait ze jou maar één kant op: heb lief, doe recht, wees naaste en maak zo deze aarde bewoonbaar voor al wat leeft.

Pinksteren wil ons van angst doordrongen en gestuurde leven openbreken. Wil de adem van den beginne, de geestkracht die ons verbind met elkaar en de geest van bevrijdende woorden, opnieuw laten neerdalen over ons leven en zich onlosmakelijk vastzetten in ieder van ons.

Dat het zo aan ons mag gebeuren
Zeg amen dat het zo moge zijn.